

A. A vakvezető kutyák vizsgaszabályzata

1. A vizsga lebonyolításával kapcsolatos alapvető követelmények

A vizsgáztatás során különös figyelemmel kell lenni a vizsgázó személy (továbbiakban Vizsgázó) egyéni képességére és lehetőségeire.

A vizsgáztató testület összetételét, a vizsga helyszínének megállapítását és a vizsga lebonyolítását illetően a segítő kutyákra általánosan érvényes vizsgaeljárásrend szerint kell eljárni.

A vizsga során az egyes feladatok megoldása, pl. az objektumok lokalizálása, vagy az átkelések időpontjának meghatározása különböző technikák alkalmazásával történhet, melyek megválasztása a Vizsgázó személy belátására van bízva.

A vizsga értékelése kizárólag a Vizsgázó által vezetett kutya megbízható engedelmességének és a Vizsgázó vakvezető kutyájával történő önálló közlekedésre való alkalmasságának megítélését tartalmazza, a Vizsgázó és vakvezető kutyája együttes munkáját kell értékelni, miközben következetesen kerülni kell a Vizsgázó fogyatékos személy teljesítményének iskolás szemléletű értékelését. A „Engedelmisségi vizsga”, valamint a „Közlekedésbiztonsági vizsga” értékelését a Vizsgáztató (testület tagjai) külön-külön végzi(k) el az előre nyomtatott értékelőlapok felhasználásával.

A vizsgán a vakvezető kutya kiképzője jelen lehet, ha jelenlétével nem akadályozza a vizsgázó páros zavartalan közlekedését. Ennek megítélése a vizsgabizottság feladata.

2. A vizsgán való megfelelés általános követelményei

A Vizsgázónak bizonyítania kell, hogy a vakvezető kutyával közlekedők számára garantált jogokkal élve nem okoz mások számára indokolatlan kellemetlenséget, vagy veszélyt, valamint hogy kutyájával hatékonyan és biztonságosan képes közlekedni.

3. A vizsgafeladatok.

A vizsga két részből áll:

(1)Látó vezetővel való közlekedés során teljesítendő „Engedelmisségi vizsgából”, valamint a (2)Vizsgázó lakó- illetve munkakörnyezetében önállóan végrehajtandó vakvezető kutyás közlekedési feladatból, vagyis a tulajdonképpeni „Közlekedésbiztonsági vizsgából”.

3.1. Engedelmisségi vizsga – az alapengedelmisség ellenőrző feladatai látó vezetővel különféle helyzetekben

A feladatok végrehajtására a Vizsgázó és a vizsgán résztvevő kutya kiképzője döntése alapján –bármely alkalmas helyszínen sor kerülhet. Célszerű a tesztet egy bevásárló központban és annak környékén lebonyolítani, de más alkalmas helyszínt is ki lehet jelölni. A feladatok sorrendje a helyszín adottságainak függvényében a vizsgát megelőzően a kutya kiképzője által kerül meghatározásra.

A Engedelmisségi vizsga alatt a Vizsgázót látó vezető technikával szakszerűen vezetik, ügyelve arra, hogy a vizsga során a tájékozódását a szükséges mértékig megőrizhesse. A Vizsgázó feladata, hogy kutyáját pórázon vezetve az instrukcióknak megfelelően vegyen részt az fegyelmező feladatok végrehajtásában. A Vizsgázót a vizsga során a Vizsgázó által előzetesen megjelölt személy (pl. családtag) vezetheti. Alternatív megoldásként választhatja a Vizsgázó, hogy a feladatok egy részének végrehajtása során kutyájával a látó vezetőt hámban követi, vagy a látó vezető szóbeli instrukciói alapján közlekedik.

3.1.1.

Helyszín: Kis- vagy közepes forgalmú utcán

A feladat célja: Pórázon vezetés

A feladat leírása: a kutya laza pórázon kövesse gazdáját

Az értékelés szempontjai: a kutya pórázon láb mellett legfeljebb enyhe húzással kíséren

3.1.2.

Helyszín: Kis- vagy közepes forgalmú utcán

A feladat célja: Testhelyzetek (ültetés, fektetés, állítás) kontrollálhatóságának ellenőrzése

A feladat leírása: Séta közben a Vizsgázót utasítására a Vizsgázó megáll. A Vizsgázó a kutyáját ülteti, fekteti, ülteti, majd állítja. Újra elindulnak, majd rövidesen megismétlik a gyakorlatsort.

Az értékelés szempontjai: Hiba, ha a kutyát csak nehézkesen lehet rábírní a gyakorlat végrehajtására, a gyakorlat elégtelen, ha a kutya a testhelyzeteket egyáltalán nem veszi fel.

3.1.3.

Helyszín: Kutya helyben maradására alkalmas terület, pl. egy bolt bejárata

A feladat célja: Helyben maradás

A feladat leírása: A Vizsgázó a kutyát egy kijelölt helyre pórázon kiköti, majd a maradási parancs kiadása után annak látókörén kívülre távozik.

A kutyának nyugodtan kell viselkednie, a Vizsgázót helyben maradvá kell megvárnia (össz. idő: 3 perc).

Az értékelés szempontjai: A gyakorlat megfelelő, ha a kutya nyugodtan megvárja a Vizsgázó visszatérését.

Testhelyzet-változtatás nem hiba. Hiba, ha a kutya elmozdul a helyéről, de a pórázát nem feszíti meg, súlyos hiba ha, csahol. A gyakorlat elégtelen, ha a pórázát rángatja, s nyilvánvalóan igyekszik megszabadulni tőle.

3.1.4.

Helyszín: Park

A feladat célja: szabadon sétáltathatóság és behívhatóság ellenőrzése

A feladat leírása: a Vizsgáló a kutyát egy, a Vizsgáztató által alkalmasnak ítélt helyen szabadon engedi, látó vezetőjével tovább sétál kb. 1 percre, majd a Vizsgáztató utasítására kutyáját behívja, és pórázra veszi.

Az értékelés szempontjai: a kutyának 1 percen belül a Vizsgálóhoz kell mennie.

3.1.5.

Helyszín: Nagy forgalmú utcán, séta közben

A feladat célja: Ismerős emberrel szembeni reakció

A feladat leírása: A Vizsgáló séta közben találkozik szemből jövő ismerőssel, megállnak beszélgetni.

Az értékelés szempontjai: A kutyának fegyelmezetten, kontrollálhatóan kell viselkednie, nem örülhet túl hevesen, nem ugrálhat fel az érkezőre.

3.2. Az Engedelmségi vizsga értékelése

Az Engedelmségi vizsga értékelésekor az egyes feladatokra a megadott szempontok mérlegelése alapján „megfelelt” vagy „nem felelt meg” minősítés adható (a vizsga befejeztével a Vizsgáztató testület tagjai egyeztetik vizsgalapjaikat és közös mérlegelés után hoznak döntést a „Megbízhatósági teszt” eredményességéről).

I. A teszt EREDMÉNYES, ha minden feladatra a vizsgáztatók többsége „megfelelt” minősítést adott, és a feladatok legalább 80%-a esetében egyetlen vizsgáztató sem adott „nem megfelelt” értékelést.

II. A Vizsgáztató testületnek mérlegelési lehetősége van a tekintetben, hogy összbenyomása alapján eredményesnek minősíti-e a tesztet amennyiben:

- minden feladatra a vizsgáztatók többsége „megfelelt” minősítést adott, de a feladatok nem több mint 40%-a esetében legalább egy vizsgáztató „nem megfelelt” értékelést adott

vagy

- egy feladat esetén a vizsgáztatók többsége „nem megfelelt” minősítést adott, és a feladatok kevesebb, mint 60%-a esetében fordult elő hogy legalább egy vizsgáztató „nem megfelelt” minősítést adott.

III. A vizsgáztató testület EREDMÉNYTELEN-nek nyilvánítja a tesztet amennyiben

- egy feladat esetén a vizsgáztatók többsége „nem megfelelt” minősítést adott, és a feladatok legalább 40%-a esetében fordult elő hogy legalább egy vizsgáztató „nem megfelelt” minősítést adott

vagy

- két, vagy több feladat esetén a „nem megfelelt” minősítések vannak többségben.

3.3. Vakvezető kutyával közlekedő személy közlekedésbiztonsági vizsgálja

Helyszín: utcán, ismerős útvonalon

A feladat célja: Önálló közlekedés utcai forgalomban

A feladat leírása: A Vizsgáló instruktorával közösen legalább 3 útvonaltervet állít össze előre a Vizsgáló lakó- és munkakörnyezetében, melyek megfelelőségét a Vizsgáztató (testület) ellenőrzi. Ezek közül kell egyet kisorsolni a Vizsgáló számára. A Vizsgáló kutyájával az útvonalat önállóan teljesíti. A vizsgáló személy szóbeli segítséget kérhet a járókelőktől, illetve kizárólag csak a vizsgabizottság elnökétől.

Az útvonalnak kb. negyven perc hosszúságúnak kell lennie, és alkalmasnak kell lennie arra, hogy teljesítése alapján értékelni lehessen a Vizsgáló – kutyájával történő – önálló közlekedésre való alkalmasságát. Törekedni kell a legalább 20 perc gyaloglás és legfeljebb 20 perc tömegközlekedés (pl: tömegközlekedési eszközön való utazás) időbeosztásra, hogy a Vizsgáztató testület teljes képet kapjon a Vizsgáló páros biztonságos közlekedéséről. Amennyiben a Vizsgáló személy egészségi állapota indokolja pihenő időt lehet beiktatni a vizsga menetébe, mely idő nem számít bele a kb. 40 perces vizsgaidőbe.

Közlekedésbiztonsági elemek:

- 1, a jármű megállójának megtalálása, jelzése
 - 2, a járműre szállás, elhelyezkedés
 - 3, az utazás túrése
 - 4, a leszállás módja – biztonságos leszállás
 - 5, járda fellépő jelzése
 - 6, járda vége lelépő jelzése
 - 7, úttesten való átkelés
 - 8, felfelé lépcső jelzése, felfelé lépcsőn közlekedés
 - 9, lefelé lépcső jelzése, lefelé lépcsőn közlekedés
 - 10, szűkületen való áthaladás
 - 11, távtartás oldalakadályoktól
 - 12, alacsony akadályok leküzdése
 - 13, magas akadály jelzése (max. 1 m magasságig)
 - 14, akadály kerülése
 - 15, mozgó járművekkel szembeni viselkedés
 - 16, emberek közötti viselkedés, kikerülésük
 - 17, zebra megtalálása
 - 18, ajtó megtalálása, jelzése (be- és kifelé is) ajtón áthaladás
-

19. idegen kutyák iránti közömbösség vezetőmunka közben
20. viselkedés zárt térben, magasban
21. talált élelem megtagadása utcán, étteremben, stb.
- 22, irányító parancsok általános elfogadása
- 23, a kutya általános magatartása, magabiztossága
- 24, váratlan helyzetek megoldása

Kulcselemek, melyeket minden vizsgaútvonalnak kötelezően tartalmaznia kell:

5; 6; 7; 11; 12; 15; 16; 18; 23; 24;

Amennyiben úgy adódik, bármely más (a kontrollált helyzetekben korábban már értékelt) szempont újra értékelésre kerülhet (pl. kerítés mögött ugató kutyák felé való reakció).

Meg kell szakítani a vizsgát, ha a feladat végrehajtása során a Vizsgázó olyan helyzetbe kerül, amely a Vizsgázó, a kutya, vagy harmadik személy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyezteti, és „VESZÉLYHELYZET OKOZÁSA” miatt ilyenkor a teljes vizsgát eredménytelennek kell nyilvánítani, függetlenül attól, hogy a Vizsgázó kutyájával más feladatokban hogyan teljesített.

Közvetlen és súlyos veszélyhelyzet okozását kell feltételezni, ha a körülmények, (pl. egy vészfékező autó, kitámadó kutya) ezt nyilvánvalóvá teszik, vagy a Vizsgáztató a közlekedésbiztonsági vizsga során a Vizsgázó közlekedésébe beavatkozik. Utóbbi esetben a Vizsgáztató testület dönt a vizsga megszakításáról. Nincs helye a vizsga megszakításának, ha a Vizsgáztató olyan veszélyforrásra hívja fel a Vizsgázó figyelmét, amelyről vakvezető kutyával közlekedő látássérültként egyébként nem szerezhetne tudomást (pl. tiltó tábla).

Értékelés: A/ Jó B/ Megfelelt C/ Nem felelt meg

A vizsga eredményes A és B jelöléssel, eredménytelen: C jelöléssel

Az értelmezéshez:

- a) Nem jelent veszélyhelyzetet, ha Vizsgázó és kutyája úgy old meg egy feladatot, hogy ahhoz olyan külső segítséget vesz igénybe, amelyet a hétköznapokban máskor is megtehetne, így például elveszített tájékozdása visszaszerzése érdekében szóbeli tájékoztatást kér egy járókelőtől.
 - b) Közvetlen, de nem súlyos a veszélyeztetés, ha pl. a járdán lévő botló akadályt a kutya nem jól jelzi, emiatt a gazda megbotlik, de az esetnek nincs komolyabb következménye. Kiseb botlások a látássérültek életében sajnos mindennaposak, és egyenetlen úton pl. a kutya szinte esélytelen minden járdahibát jelezni.
 - c) Súlyos, de nem közvetlen a veszélyeztetés, ha teljesen forgalommentes útra, illetve a KRESZ szerinti elsőbbség birtokában lép le a Vizsgázó és kutyája előzetes megállás nélkül. Ilyen utóbbi eset lehet például, ha
-

nagy forgalmú átkelőhelyen zöld lámpánál a tömeggel együtt sodródni. Szintén súlyos hiba, ha a kutya vezetés közben gazdáját saját céljai szerint eltéríti, pl. egy másik kutyához vezet, és a gazda továbbiakban nem tudja kontroll alatt tartani. Ha a Vizsgáló 10 percen belül nem tudja folytatni a választott útvonalon való továbbhaladást, a vizsga megszakad. Súlyos és közvetlen a veszélyeztetés, ha a Vizsgáló és kutyája forgalmas útra megállás nélkül lelép, a forgalomba „belegyalogol”, vagy a kutya vezetés közben valakit megtámad, stb.

Az a) és b) minősítésű esetek bekövetkezését a Vizsgáló feljegyzi és értékelésében ismerteti, de a vizsga Vizsgáló általi megszakításának csak akkor van helye, ha a c) szerinti „súlyos és közvetlen” veszélyeztetést megállapította, VAGY a Vizsgáló (testület) a Vizsgáló hibájából fenyegető baleset megelőzése érdekében a Vizsgáló közlekedésébe beavatkozott.

3.4. A „Közlekedésbiztonsági vizsga” értékelése

A „Közlekedésbiztonsági vizsga” során a Vizsgálók ellenőrzik, hogy az útvonalon a Vizsgáló a kiértékeléshez szükséges számú közlekedési elemmel (legalább 15, mely tartalmazza a 10 kulcselemet) valóban találkozott-e. Ha ez nem teljesül, akkor a vizsga nem értékelhető. A „Közlekedésbiztonsági vizsga” során akkor kap a Vizsgáló „MEGFELELT” minősítést, ha kutyájával „VESZÉLYHELYZET OKOZÁSA” nélkül 90 percen belül célhoz ért. Egyebekben a közlekedésbiztonsági vizsga értékelése „NEM MEGFELELT - VESZÉLYHELYZET OKOZÁSA MIATT” vagy „NEM MEGFELELT - ELTÉVEDÉS MIATT”

3.5. A vizsga összesített értékelése

A vizsga összesített értékelését a „Engedelmes vizsga” és a „Közlekedésbiztonsági vizsga” eredményei alapján kell megállapítani. Amennyiben a „Engedelmes vizsga” és a „Közlekedésbiztonsági vizsga értékelése „EREDMÉNYES”, úgy a Vizsgáló kutyájával a sikeresen teljesített vizsga végén „ÖNÁLLÓ KÖZLEKEDÉSRE ALKALMAS” minősítést kap. Egyebekben a Vizsgáló kutyájával „ÖNÁLLÓ KÖZLEKEDÉSRE JELENLEG NEM ALKALMAS”.